

«корупція» просто «не встигає» за його новими проявами та формами. А тому протидіяти корупції оперуючи лише прийняттям нового антикорупційного законодавства є неефективним засобом боротьби з ним.

Бібліографічні посилання

1. Прес-реліз Україна [Електр. видання]. – Режим доступу : http://ti-ukraine.org/CPI-2015/press_ukraine.
2. Сухонос В. В. Правові заходи протидії корупції в Україні в сучасних умовах: науково-теоретичні аспекти : монографія / В.В. Сухонос. – Суми: Університетська книга, 2015. – 74 с.
3. Мельник М.І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії): монографія / М.І. Мельник. – К.: Юридична думка, 2004. – 400 с.
4. Александров С. Г. Правовой механизм борьбы полиции с коррупцией (сравнительно-правовое исследование на примере Российской Федерации и ведущих зарубежных стран) : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / Александров Сергей Григорьевич. – М., 2005. – 314 с.
5. Криминология : учебник для юрид. вузов / А. И. Алексеев [и др.] ; ред. А. И. Долгова. – М. : ИНФРА-М-Норма, 1997. – 779 с.
6. Новое уголовное право России. Особенная часть : учеб. пособие / Борзенков Г. Н., Бородин С. В., Волженкин Б. В., Комиссаров В. С. [и др.] ; под ред. Н. Ф. Кузнецовой. – М. : Зерцало, ТЕИС, 1996. – 391 с.
7. Тучак Р. М. Адміністративно-правові засади боротьби з корупцією : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Р. М. Тучак. – Х., 2007. – 21 с.

Людвік Валентин Дмитрович

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального права
та криминології Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ЗНОВУ ПРО ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖУРНАЛІСТІВ

Відповідно до ст.34 Конституції України кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань.

Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір[1].

Громадяни України реалізують зазначене конституційне право серед іншого і шляхом законної професійної діяльності журналістів.

З метою підвищення гарантій безпеки законної професійної діяльності журналістів та приведення законодавчого регулювання гарантій безпеки законної професійної діяльності журналістів до європейських стандартів у правовому регулюванні діяльності ЗМІ [2] Верховна Рада 14 травня 2015 р. прийняла Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо

посилення гарантій законної професійної діяльності журналістів» № 421-VIII [3].

Цим законом були внесені зміни до ст. 183 Закону України "Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів" та до Кримінального кодексу шляхом зміни назви розділу XV Особливої частини, а також доповнення цього кодексу низкою статей, а саме:

- ст. 345-1 «Погроза або насильство щодо журналіста»;
- ст. 347-1 «Умисне знищення або пошкодження майна журналіста»;
- ст. 348-1 «Посягання на життя журналіста»;
- ст. 349-1 «Захоплення журналіста як заручника».

Ще до прийняття даного законопроекту Верховною Радою у спеціалістів викликали питання необхідність та аргументованість внесення відповідних змін саме до XV розділу Особливої частини Кримінального кодексу.

Так, у висновку Головного науково-експертного управління від 25.03.2014 зазначається, що **родовим** (напівжирний наш – *В. Л.*) об'єктом злочинів, відповідальність за вчинення яких передбачена розділом XV «Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян», є нормальна діяльність зазначених органів, їх авторитет, а вже додатковим може бути життя та здоров'я службовців, їх права. У свою чергу, об'єктом запропонованих проектом складів злочинів є життя, здоров'я, а також майнові права журналістів [4].

Цієї ж точки зору дотримувалось і Головне юридичне управління, яке у своїх висновках від 11.09.2014 та від 17.03.2015 зазначало, що об'єктом запропонованих законопроектом складів злочинів є життя, здоров'я, а також майнові права журналістів. Отже, не зовсім зрозумілим є підхід законопроекту щодо внесення змін до розділу Особливої частини Кримінального кодексу України. Адже **родовим** (напівжирний наш – *В. Л.*) об'єктом злочинів, відповідальність за вчинення яких передбачена розділом XV «Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян» Кримінального кодексу України, є нормальна діяльність зазначених органів, їх авторитет [5; 6].

Вже після прийняття згаданого законопроекту наукова громадськість негативно прореагувала на такі новели від законодавця.

Як зауважує С.Я. Лихова, родовим об'єктом злочинів, склади яких передбачені розділом XV КК України, не охоплюється діяльність журналістів. Журналіст діє від власного імені, від імені засобу масової інформації, від імені професійної чи творчої спілки журналістів. А тому, на її погляд, родовим об'єктом тут слід визнати правові відносини, які складаються в процесі реалізації права журналістів на свободу слова [7].

У свою чергу, В.В. Шаблистий також звертає увагу, що родовим об'єктом злочину розділу XV КК України виступає саме авторитет органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян, і доходить висновку, що до цієї групи однорідних відносин жодним чином не

відносяться журналісти [8].

Враховуючи, що родовим об'єктом злочинів у кримінальному праві визнаються групи відносин, на які посягають однорідні кримінальні правопорушення [9, с.151], ми підтримуємо точку зору, що злочини проти журналістів знаходяться не на своєму місці.

Родовим об'єктом злочинів, що визначені в цьому розділі, виступає авторитет органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян, що забезпечує нормальну діяльність цих органів й об'єднань. Злочини ж проти журналістів ніяким чином не порушують авторитет органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян. Саме тому внесення змін до XV розділу Особливої частини КК порушує принцип структури кримінального закону (віднесення злочинів у відповідний розділ Особливої частини КК виходячи із родового об'єкта).

Як влучно зазначив В.О. Навроцький, законодавець не завжди адекватно визначає місце статей про певні злочини в Особливій частині КК [10, с. 56].

Вбачається, що поява злочинів проти журналістів в розділі XV КК «Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян» є яскравим прикладом неадекватної поведінки законодавця, який при прийнятті нормативно-правових актів повністю ігнорує думку практиків та науковців. Таке ставлення загрожує подальшому розвитку правової науки і може привести до руйнації та хаосу у відповідних галузях права, а отже, й у суспільному житті України.

Бібліографічні посилання

1. Конституція України [Електр. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.
2. Пояснювальна записка до проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення гарантій законної професійної діяльності журналістів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52566.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення гарантій законної професійної діяльності журналістів: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/421-19>.
4. Висновок Головного науково-експертного управління на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення гарантій законної професійної діяльності журналістів» від 25.03.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52566.
5. Зауваження Головного юридичного управління до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення гарантій законної професійної діяльності журналістів» (реєстраційний № 4013) від 11.09.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52566.
6. Зауваження Головного юридичного управління до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення гарантій законної професійної діяльності журналістів» (реєстраційний № 0924) від 17.03.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52566.

7. Лихова С. Я. Криміналізація суспільно небезпечних діянь проти журналістів як приклад порушення принципу структурності кримінального закону/ С.Я. Лихова// Проблеми науки кримінального права та їх вирішення у законотворчій та правозастосовчій діяльності: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 8-9 жовт. 2015 р. / В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х.: Право, 2015. – С.270-274.

8. Шаблистий В. В. Про кримінально-правове забезпечення однієї найзаконнішої професії в Україні/ В. В. Шаблистий// Кримінально-правове, кримінологічне та кримінально-виконавче забезпечення механізму реалізації прав та свобод людини і громадянина: матеріали круглого столу (м. Запоріжжя, 10 березня 2016 р.) / за ред. В.М. Огаренка, Т.А. Денисової. – Запоріжжя: КПУ, 2016. – С.68-71.

9. Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Кримінальне право: навч. посібник / за заг.ред. М.І Хавронюка. – К.:Ваіте, 2014. – 944 с.

10. Навроцький В. З професорської шухляди / Вячеслав Олександрович Навроцький. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2016. – 705 с.

Автухов Костянтин Анатолійович
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу
дослідження проблем кримінального
та кримінально-виконавчого права
Науково-дослідного інституту
вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса Національної
академії правових наук України

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ НАСЛІДКИ «ЗАКОНУ САВЧЕНКО»

Про цей закон багато чули в Україні та за її межами, але існує велика кількість надуманих домислів щодо нього. Пропонуємо обговорити загальнодоступну інформацію про цей документ.

26 листопада 2015 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо удосконалення порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання»[1]. Відразу пояснюємо, цей закон був прийнятий не для звільнення з полону Надії Савченко, не для прискорення її повернення на Батьківщину. Вона, як народний депутат України, обрана «заочно» на минулих парламентських виборах, всього лише була одним із співавторів цього закону. Назва ж «Закон Савченко» був нав'язаний в основному окремими державними чиновниками та журналістами.

Основним положенням Закону стало закріплення формули, за якою один день строку попереднього ув'язнення зараховується судом як два дні позбавлення волі, тобто 1 день в СІЗО прирівняний 2-м дням в колонії.